

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ
Д Е П У Т А Т Ы

Д Е П У Т А Т
МАЖИЛИСА ПАРЛАМЕНТА
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

010000, Астана, Парламент Мәжілісі
20 __ жылғы «__» _____
№ _____

010000, Астана, Мажилис Парламента
«__» _____ 20 __ года

2023 жылғы 27 желтоқсанда жарияланды

**Қазақстан Республикасының
Премьер-Министрі
Ә. Смайыловқа**

ДЕПУТАТТЫҚ САУАЛ

Құрметті Әлихан Асханұлы!

Бүгінгі депутаттық сауалым биліктің беймәлім шешімдерінен соң тоз-тозы шыққан темірді тақымдауға мәжбүр мұқым елдің мұңы.

Расында солай, Ұлттық статистика бюросының мәліметіне сүйенсек Қазақстандағы автокөліктер адам тасудан әуелде ада болуы керек. Себебі әбден тозығы жеткен, санмен сөйлейік: қазір Қазақстанда 4 миллион жеңіл автокөлік, 454 мың жүк көлігі мен 95 мың автобус бар. Стандартқа салсақ, темір тұлпардың талқаны шықпай жүріп беретін уақыты ең көп дегенде 10 жыл.

Ал Қазақстанда тіркелген жеңіл автокөліктердің 49 пайызының зауыттан шыққанына 20 жылдан асқан, 21 пайызына 10 жыл толған, осылай кете береді. Жаңа деп саналатын 3 жылға дейінгі жеңіл автокөліктердің үлесі елімізде 6 пайыз ғана екен. Осыдан-ақ Қазақстандағы автопарктің мүшкіл жағдайын білуге болады. Ескі көлік есті алатыны бар, салдарынан жолда қалған жолаушы мен жол апатына түскен жандардың саны аз емес. Мұны саладағы сарапшылар айтып отыр.

Қазақта: «Шабатын көлік күй тілейді» дейтін бар. Бірақ 4 миллион жеңіл автокөліктің тең жартысының тас жолға табаны тигеніне 20 жыл толған болса одан қандай күй сұраймыз? Үйсіз, күйсіз жүрген азаматтарымыздың ең болмағанда дұрыс көлік мінгісі-ақ келеді. Бірақ оған ақылға сыймайтын кедергілер қойылған.

Себеп, Қазақстанға шетелден автокөлік әкелу үшін бірнеше төлем жасау керек. Бірінші, көлік бағасының 12 пайызын құрайтын қосымша құн салығын төлеу керек. Екінші, автокөлік бағасының 15 пайызына тең мемлекеттік баж төлеу керек. Үшінші, сәйкестендіру сертификатын төлеу керек. Яки, шетелден қандай автокөлік әкелсеңде олардың Қазақстандағы диллерлерінен сертификат алу шарт, оның құны 60 мың теңгеден - 140 мың теңгеге дейін. Төртінші, кедендік алым төлеу керек, шамамен 20 700 теңге. Бесінші, автокөліктің қозғалқышының көлеміне қарай утиліалым төлеу шарт. Ол 258 750 теңгеден басталып қымбаттай береді. Қозғалтқыш көлемі 3-тен асса 1 983 750 теңге төлеу керек біздің азамат. Оған қоса шамамен 350 000 теңге акциз төлеу керек.

Әрі қарай, көліктің шығарылған жылына қарай төлем бар. Первичка дейді. Егер Қазақстанға әкелінген көліктің шыққанына 3 жылдан асса тағы 1,8 миллион теңге төлеу керек. Оған СВХ мен порттың және брокерлердің ақшасын қосыңыз. Осынша міндетті төлемнің салдарынан шетелдегі сапалы автокөлікті Қазақстан азаматтары әкеліп міне алмайды.

Су жаңа автокөлікті салыстырып қарайықшы, Хюндай Элантраның Қазақстандағы құны ресми сайтта 11 миллион теңгеден басталады. Ал шетелде сол автокөлікті кемінде екі есе арзанға алуға болады. Бұл жердегі басты проблема кедендік сетка. Яки, міне мына құжатта Қазақстанға кіретін барлық автокөліктердің ең төменгі бағасы белгіленген. Мәселен, жаңа айтқан хюндай элантраның бағасы 13 800 доллар деп бекітілген. Сіз оны шетелден 10 000 долларға сатып алсаңызда Қазақстанға тек 13 800 доллар деген бағамен кіреді. Және барлық салықтық және міндетті төлемдер осы бағамен есептеледі. Бұл әділетсіздік. Осы тарифпен есептегеннің өзінде, қазіргі курспен бізде хюндай элантраға бекітілген баға 6 334 200 теңге дейік. Оған елде төленетін төлемдерді қосқанда бағасы 8 966 383 теңгеге бір-ақ шығады. Демек азаматтарымыз 2 632 183 теңгені су жаңа автокөлікті Қазақстанға әкелгені үшін төлейді. Бұл өте қымбат. Ескі көлік әкелсе тіпті қымбатқа шығады.

Ең сорақысы, сансыз төлемдердің салдарынан Қазақстанның бюджеті қыруар қаржыдан қағылып отыр. Себебі отандастарымыз бітпейтін төлемнен арылу үшін шетелден алған автокөліктерін алдымен Қырғызстанға әкеліп тіркейді. Ол жақтағы төлем бізден 2 есе аз. Сосын Қазақстанға кіргізеді. Осылайша біз өз қолымызбен өзге елдің бюджетіне қаржы құйып отырмыз. 2023 жылдың қаңтары мен сәуірі аралығында Қырғыз еліне 483,5 миллион долларға бағаланған 41 мың автокөлік кірген. Кейін соның біраз бөлігі біздің елге өткен делінеді ашық дерекөзде. Осылайша Қазақстан азаматтарын жақсы көлік міну құқығынан қағып және қазынаға түсуі тиіс қыруар қаражаттан да қағылып отыр.

Осы тұста менің атыма толассыз келіп жатқан отандастарымыздың 3 талабы бар:

1. Қазақстанға шетелден кіргізілетін автокөліктердің шектік құны бекітілген кедендік сетканың бағасын төмендету.

2. Алғашқы тіркеу бағасын түсіру. Қазір Қазақстанға әкелінетін көліктердің шыққанына 3 жылдан асса оған 1,8 миллион төлеу міндетеледі, осы мерзімді 7 жылға дейін созу.

3. Утилизационный бағасын төмендету.

Осы депутаттық сауалға заңнамада белгіленген мерзім ішінде жазбаша жауап күтеміз.

«АМАНАТ» партиясы фракциясының мүшелері, депутаттар

**Н. Сәрсенғалиев
Ж. Амантайұлы
А. Әлтай
Ж. Әшімжанов
Е. Жаңбыршин
Г. Нұрымова
Ү. Шапақ**

«Ауыл» ХДПП партиясы фракциясының мүшесі, депутат

Е. Саурықов

Жалпыұлттық социал - демократиялық партиясы фракциясының мүшелері, депутаттар

**Н. Әуесбаев
Н. Сайлаубай**

Бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша сайланған депутаттар

**А. Құспан
Д. Мұқаев**

«Қазақстан Халық партиясы» фракциясының мүшесі, депутат

И. Смирнова

«Ақ жол» фракциясының мүшесі, депутат

Қ. Иса

*Орын.Габдуллина Ж.
Тел.74-63-28*